

Naturanaturtypskartan

Beskrivning av nedladdningsbara data

Utgåva 1.2
2023-05-10

NATURVÅRDSVERKET

Naturvårdsverket
Tel: 010-698 10 00 Fax: 010-698 10 99
E-post: registrator@naturvardsverket.se
Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Internet: www.naturvardsverket.se

2023 Utgåva 1.2
© Naturvårdsverket 2023

Innehåll

1	INLEDNING	5
1.1	Syfte och bakgrund	5
1.2	Krav från INSPIRE-direktivet	6
1.3	Referenser/användbara dokument	6
2	PRODUKTBESKRIVNING	7
2.1	Innehåll	7
2.2	Geografisk yttäckning	7
2.3	Geografiskt referenssystem	7
2.4	Informationslager	7
2.5	Attribut och kodlistor	8
2.5.1	NNK-yta, NNK-linje, NNK-punkt	8
2.5.2	NNK Tolkning	11
2.6	Metadata	12
2.7	Legender	12
3	TILLGÄNGLIGHET	15
3.1	Villkor för användning	15
3.2	Begränsning i användning	15
3.3	Publika tjänster	15
4	KVALITETSBEKRIVNING	16
4.1	Aktualitet och ajourhållning	16
4.2	Karteringsnoggrannhet	16
4.3	Lägesnoggrannhet	16

1 Inledning

1.1 Syfte och bakgrund

Syftet med Natura naturtypskartan (NNK) är att vara ett aktuellt underlag som beskriver den faktiska utbredningen av de naturtyper som ingår i Art- och habitatdirektivets (EEG 92/443) bilaga 1 (Natura naturtyper) inom skyddade områden. Karteringen täcker Natura 2000 områden, naturreservat och nationalparker. Karteringen ska beskriva tillståndet idag utifrån befintlig kunskap och kan användas för att få en bild över var de olika Natura naturtyperna återfinns inom områdena. NNK används som ett av flera underlag för rapporteringen till EU. Den används också som underlag för skötsel, förvaltning och uppföljning av Natura naturtyper inom skyddade områden.

NNK är en den mest utförliga karteringen av Natura naturtypernas utbredning i skyddade områden som finns i Sverige, men den är inte fullständig. Kunskapsläget om naturtyperna varierar mellan områdena, både avseende aktualitet, med vilken säkerhet en naturtyp har kunnat bestämmas och hur noggrant den kan avgränsas. För varje yta i karteringen anges karteringsstatus, en uppgift som ska beaktas vid användandet. NNK utgår ifrån den kartering som gjordes i projektet ”Basinventering av Natura 2000 och skyddade områden” och i det tillhörande IT-systemet BIDOS (ref 1.4g). När nya områden skyddas eller pekas ut för att ingå i Natura 2000 nätverket gör Naturvårdsverket en grundkartering. Länsstyrelserna ansvarar för att kvalitetssäkra och ajourhålla karteringen. Karteringen ajourhålls kontinuerligt.

Natura 2000 är det nätverk av områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till enligt två EG-direktiv, Art- och habitatdirektivet respektive Fågeldirektivet. När Sverige tar beslut om att områden ska ingå i Natura 2000 nätverket anges de Natura naturtyper och arter (enligt Art- och habitatdirektivet) som är grund för utpekandet. Databasen Sveriges Natura 2000 områden har uppgifter om vad Sverige rapporterat till EU, bland annat en areal per Natura naturtyp och område samt uppgifter om representativitet och bevarandestatus. Direktiven innebär långtgående krav på medlemsstaterna när det gäller bevarande och skydd av de Natura naturtyper och arter som utgjort grund för att områdena pekats ut till nätverket.

Databasen Sveriges Natura 2000 områden och Natura naturtypskartan är två olika typer av kunskapsunderlag. Det är uppgifterna i Natura 2000-databasen som normalt utgör utgångspunkten för de krav på skydd, skötsel och hänsyn som finns för områdena. För att kunna beakta de kraven, krävs kunskaper om *var* i områdena Natura naturtyper och arter förekommer. Vid en prövning enligt miljöbalken är det Natura naturtypernas utbredning och förekomst *i verkligheten* som beaktas, det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av NNK kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar. Läs mer i Naturvårdsverkets handbok om Natura 2000 (ref 1.4h).

1.2 Krav från INSPIRE-direktivet

INSPIRE-direktivet (ref 1.3a) är ett regelverk för hur myndigheter ska tillhandahålla geografiska data. Det finns specifikationer för hur data och tjänster ska beskrivas (metadata), hur data ska tillhandahållas (visnings-, och nedladdningstjänster) samt hur strukturen för själva data ska vara (dataspecifikationer). INSPIRE-direktivet är implementerat i svensk lag genom Lag (2010:1767) om geografisk miljöinformation och Förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation.

Natura naturtypskartan är data som enligt ovan nämnda förordning ska tillhandahållas enligt temat ”Naturtyper och biotoper”.

De tjänster (visnings- och nedladdningstjänst) som Naturvårdsverket tillhandahåller för Natura naturtypskartan är redan idag anpassade för att möta kraven enligt INSPIRE-direktivet. Anpassning av data till att följa Data Specification on Habitats and biotopes – Technical Guidelines (ref 1.3b) kommer att ske senare.

1.3 Referenser/användbara dokument

Nedan finns referenser till dokument som nämns samt även andra dokument som bedöms vara användbara. Några av dessa referenser är dokument som är under arbete eller uppdateras regelbundet så det kan finnas senare versioner än vad som anges här.

- a) EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire). Se även www.geodata.se.
- b) European Commission, 2013: INSPIRE Data Specification on Habitats and Biotopes – Technical Guidelines.
- c) Naturvårdsverkets datapolicy för vidareutnyttjande, 2013-04-26, Dnr: NV-03833-13
- d) Naturvårdsverket, 2012: Tillgängliga koder för attributet ”Naturtyp” i NNK-IT systemet, 2012-10-30 (dokumentet uppdateras regelbundet så senare version kan finnas).
- e) Svenska tolkningar av naturtyperna i Art- och habitatdirektivets bilaga 1. Dessa finns tillgängliga tillsammans med de naturtypsvisa vägledningarna: <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/>
- f) Naturvårdsverket, 2009: Data från Basinventering av Natura 2000 och skyddade områden. ISBN 978-91-620-5907-1.
- g) Naturvårdsverket, 2008: Angående tillståndsprövning och bevarandeplaner i Natura 2000-områden där nya inventeringar visat på naturtypsförekomster eller artförekomster som avviker från de uppgifter som fastställts i regeringsbeslut och meddelats till kommissionen. Dnr 314-5017-08 Nf
- h) Naturvårdsverket, 2002: Natura 2000 i Sverige, Handbok med allmänna råd. Handbok 2003:9. ISBN: 91-620-0131-0

2 Produktbeskrivning

2.1 Innehåll

Natura naturtypskartan beskriver utbredningen av naturtyper som ingår i EU:s Art- och habitatdirektivet, bilaga 1 (EEG 92/443) samt ett urval av andra naturtyper.

Kodlistan och en kort beskrivning av koderna finns i dokumentet ”Tillgängliga koder för attributet naturtyp i NNK-IT systemet”, bilaga 1. Det finns även ett geografiskt lager med uppgifter om vem som genomfört den inledande flygbildstolkningen och datum för de flygbilder som användes för detta.

2.2 Geografisk yttäckning

Den geografiska utbredningen för data är i första hand Natura 2000 områden, naturreservat och nationalparker. I vissa fall kan karterade ytor gå något utanför den gällande gränsen för ett skyddat område, detta beroende på att karteringen i vissa fall skett med viss marginal eller innan den exakta gränsen beslutades.

2.3 Geografiskt referenssystem

Data lagras och tillhandahålls i SWEREF 99 TM.

2.4 Informationslager

Tabell 1. Tabellen nedan redovisar de informationslager som är tillgängliga.

Datamängd	Beskrivning
NNK Punkt	Detta lager innehåller naturtyper som är av punktkaraktär eller har så liten areal att det redovisas som punkt (oftast < 0,25 hektar). Se avsnitt 2.5 för attribut.
NNK Linje	Detta lager innehåller naturtyper som är av linjekaraktär eller är så smala att karteringen som linje är det mest effektiva sättet (t ex vattendrag < 6 meters bredd). Se avsnitt 2.5 för attribut.
NNK Yta	Detta lager innehåller utbredning av naturtyper redovisade som ytor, se avsnitt 2.5 för attribut.
NNK Tolkning	Här visas information hur NNK-yta har framställts. För information från BIOS så redovisas t ex vilken tolkare som gjort flygbildstolkning och vilken version av manualen som har använts. Se avsnitt 2.5 för attribut.

2.5 Attribut och kodlistor

2.5.1 NNK-yta, NNK-linje, NNK-punkt

Tabellen nedan redovisar attribut för NNK-yta, NNK-linje och NNK-punkt. För de attribut som använder kodlistor anges både koden och det förklarande värdet.

Tabell 2. Attribut för de geografiska lagren NNK-yta, NNK-linje och NNK-punkt.

Attribut	Godkända värden	Kommentar
<i>Attribut som kan redigeras i NNK-applikationen</i>		
Naturtyp	Enligt bilaga.	Detta attribut redovisar ytans naturtyp (enligt bilaga). Detta attribut ska vara så väl specificerat som möjligt, men koden är på en generell och obestämd nivå om området ännu inte har hunnit granskas i detalj. Vid tolkning av flygbilder/ortofoton så är det i flera fall svårt att avgöra naturtypen och därför används ofta "samlingskoder" eller mer obestämda koder. Riktlinjerna till länsstyrelsen är att ange denna kod så noggrant som möjligt, i alla fall så att det är klart om en yta är Natura naturtyp eller ej.
Komplex	1130, Estuarium 1610, Rullstensåsöar 1620, Skär i Östersjön 7110, Högmosse 7310, Aapa-myr	Komplexa Natura naturtyper är de Natura naturtyper som kan bestå av andra Natura naturtyper. T ex kan ett rev (1170) ingå i ett estuarium (1130) och en högmosse (7110) kan bestå av det öppna mosseplanet (7111) och den kringliggande randskogen (91D0). För att lösa detta så innehåller attributet naturtyp den grundläggande Natura naturtypen (rev, skogklädd myr) medan attributet komplex anges för att visa att ett antal geografiskt avgränsade ytor ingår i ett komplex (1130, 7110).
Naturtypsstatus anger hur väl naturtypen i den avgränsade ytan stämmer överens med den beskrivning som finns för Natura naturtypen (svenska tolkningar).		
Naturtypsstatus	1 - Fullgod Natura-naturtyp 2- Icke fullgod Natura-naturtyp	Ytor som ingår i en Natura naturtyp som bedömts att ha "gynnsam bevarandestatus" i det aktuella området. Ytor som klassificeras som Natura naturtyp men som är i behov av någon typ av åtgärd (~ restaureringsmark)

	3- Utvecklingsmark	Ytor som inte är Natura naturtyp men har potential att bli det (i attributet målnaturtyp anges vad ytan ska utvecklas till)
	4- Övrigt, icke Natura-naturtyp	Ytor som inte är Natura naturtyp och inte heller kommer att blir det.
	5- Ej bedömd status	Ytor där bedömningen av naturtypsstatus inte har skett.
Karteringsstatus anger hur noga länsstyrelsen/den som har karterat naturtypen har granskat ytan och vilket underlag kartören har haft till grund för sin bedömning. Karteringsstatusen avser framförallt bedömningen av attributen naturtyp, komplex och naturtypsstatus.		
Karteringsstatus	10 - Ej granskad	Ytan har inte granskats. När ett nytt område karteras i sin första version så används oftast detta värde om det inte finns tillgång till detaljerade underlagskartor.
	11 - Granskad vid skrivbordet	Ytan har bedömts ”vid skrivbordet” baserat på befintlig kunskap (från detaljerat underlag eller andra liknande inventeringar). Materialet som används bedöms vara så aktuellt att uppgifterna fortfarande är giltiga för de berörda attributen.
	12 - Besökt i fält	Ytan har besökts i fält inom ramen för någon inventering eller åtgärd och resultatet kan användas för att tilldela naturtyskod. Fältbesöket genomfördes så pass nyligen att uppgifterna fortfarande är giltiga för de berörda attributen.
	13 - Inventerad i fält	Ytan har inventerats i fält inom ramen för basinventeringen (eller uppföljningen).
	14 - Åtgärdas	Äldre kod som finns kvar från basinventeringen, betydde att det behövdes kompletterande uppgifter för att bestämma naturtypen.

Kommentar	Valfri kommentar av den som genomför redigeringen.	
Målnaturtyp1-3	Se bilaga.	Används för ytor av typen ”Utvecklingsmark”, d.v.s. ytor som med rätt åtgärd kan bli en Natura naturtyp. I målnaturtyp anges vilken naturanaturtyp som ytan ska ha efter genomförda åtgärder. Detta attribut finns inte för linje- och punktobjekt. På sikt kommer detta attribut att hanteras i applikationen skötesel-DOS.
Attributet förändringsorsak fanns inte med i basinventeringen och därför saknar de allra flesta objekt värde. Attributet ska anges av den som i NNK-applikationen ändrar ett objekt och med tiden kommer denna information att bli värdefull för att kunna spåra och analysera faktiska förändringar.		
Forändring	Faktisk förändring av bevarandestatus/naturtypsareal Komplettering Rättning av felaktig kartering	Används om det har skett en förändring av bevarandestatusen för en naturtyp och/eller om den faktiska utbredningen av en naturtyp har förändrats. Denna kod används när det har skett en komplettering. T ex när en ”generell” eller ”obestämd” kod uppdateras eller om ett nytt område karteras. Denna kod används om det är en felaktighet som rättas.
<i>Attribut som inte kan redigeras i NNK-applikationen</i>		
NNK-kommentar		Nyttillkomna områden karteras i en ”grundversion” innan dessa läggs in i NNK. I detta fält finns eventuella kommentarer från den som gjort den första grundkarteringen. Vanliga kommentarer är uppgifter om hur bestämningen har gjorts eller om det finns osäkerheter mellan olika naturtyper.
Redigerare		Användarnamn på den person som senast redigerade ytan
Attribut redigerat		Datum för senaste redigeringen av attribut.
Geometri redigerad		Datum för senaste redigeringen av geometri.
Skapat		Datum då geometrin skapades.

Ursprung	BIDOS NNK BIDOS Sammanlagd NNK-BIDOS Sammanlagd	Data är migrerat från BIDOS Data har skapats inom NNK Data kommer från BIDOS och ytan består av flera sammanlagda BIDOS ytor Data består av ytor som har lagts ihop där ytor kommer både från BIDOS och från NNK.
NOID		Unikt ID enligt Inspires standard, genereras av systemet.
ObjektID		Ett id som genereras av systemet.

2.5.2 NNK Tolkning

Tabellen nedan redovisar attribut för lagret NNK Tolkning. För de attribut som använder kodlistor anges både koden och det förklarande värdet.

Tabell 2. Attribut för det geografiska lagret NNK-tolkning.

Attribut	Godkända värden	Kommentar
Bilddatum	Datum	Datum för den flygbild som användes vid kartering av det första materialet.
HistorisktBilddatum	Datum	I det fall en "historisk" bild användes så anges här datumet för den flygbilden. Detta har framförallt skett för de områden som flygbildstolkades inom basinventeringen, de historiska flygbilderna var kopior på svartvita flygbilder från 40-60-talet. I de flesta fall finns endast uppgift om årtal och därför kan datumet vara angett till 1 januari och aktuellt år.
Tolkare		Namn och organisation för den som genomfört tolkningen. En kodlista används så i de fall data har exporterats till shapefil så finns här endast initialer.
TolkningsID		Id för tolkningsmanual
Tolkningsmanual		Version av manual som använts vid tolkningen. Detta är en kodlista
Kod		Tolkningsmanualens kod/id
Beskrivning		Tolkningsmanualens namn i klartext

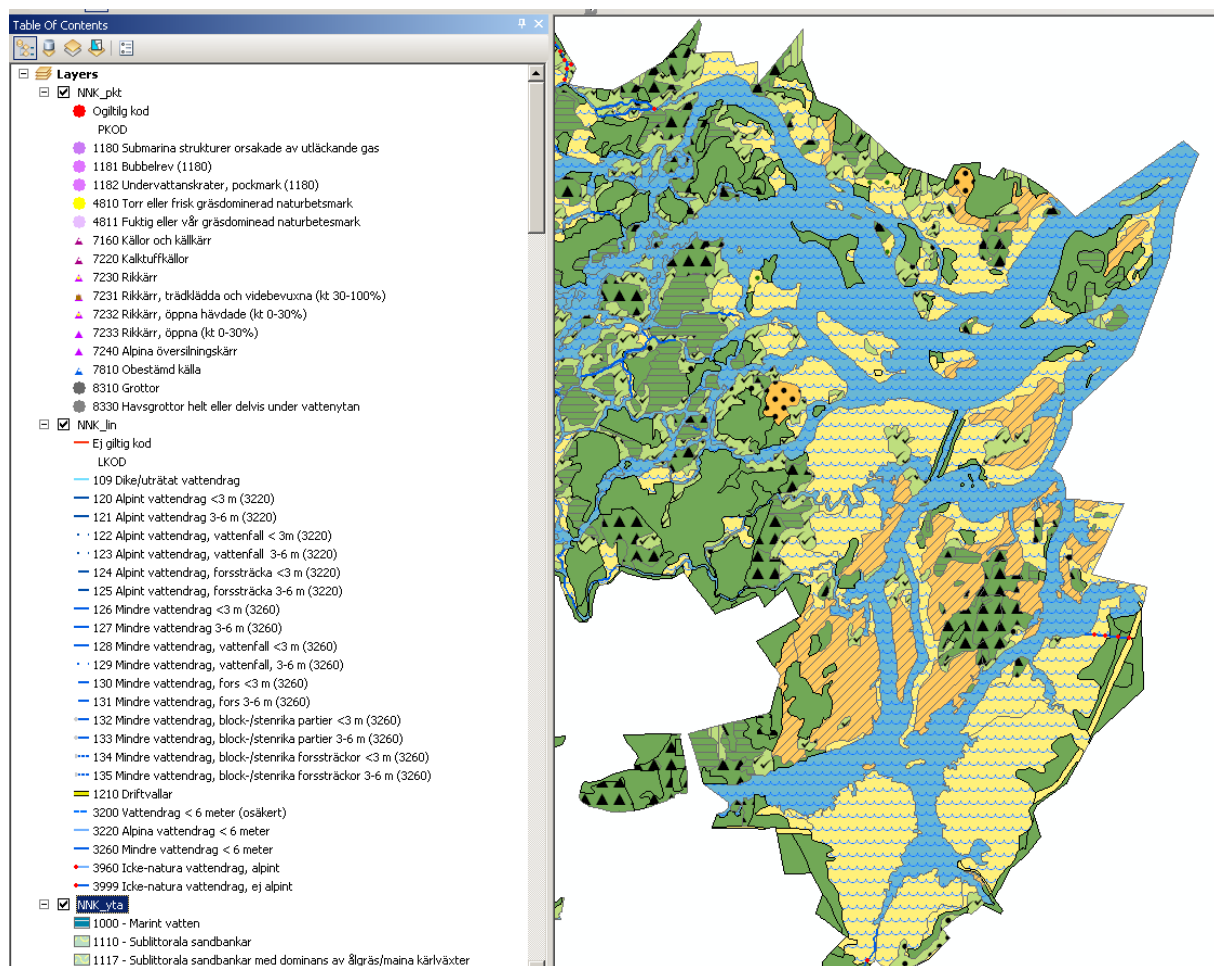
2.6 Metadata

Metadata för produkten och tillhörande tjänster tillhandahålls via Metadatakatalogen för Geodata (<https://metadatakatalogen.naturvardsverket.se>) och visas även i den nationella geodataportalen och Inspire Geoportal. Metadata följer de krav som finns från Inspire-direktivet och geodatasamverkan (<http://www.geodata.se>).

Det finns ett geografiskt lager med uppgifter om vem som genomfört den inledande flygbildstolkningen och datum för de flygbilder som användes för detta.

2.7 Legender

Vid nedladdning av data via Naturvårdsverkets publika nedladdningstjänst så följer det med s.k. lyr-filer som kan användas i ArcGIS. Dessa ska ses som ett förslag till legender som kan anpassas av användarna.

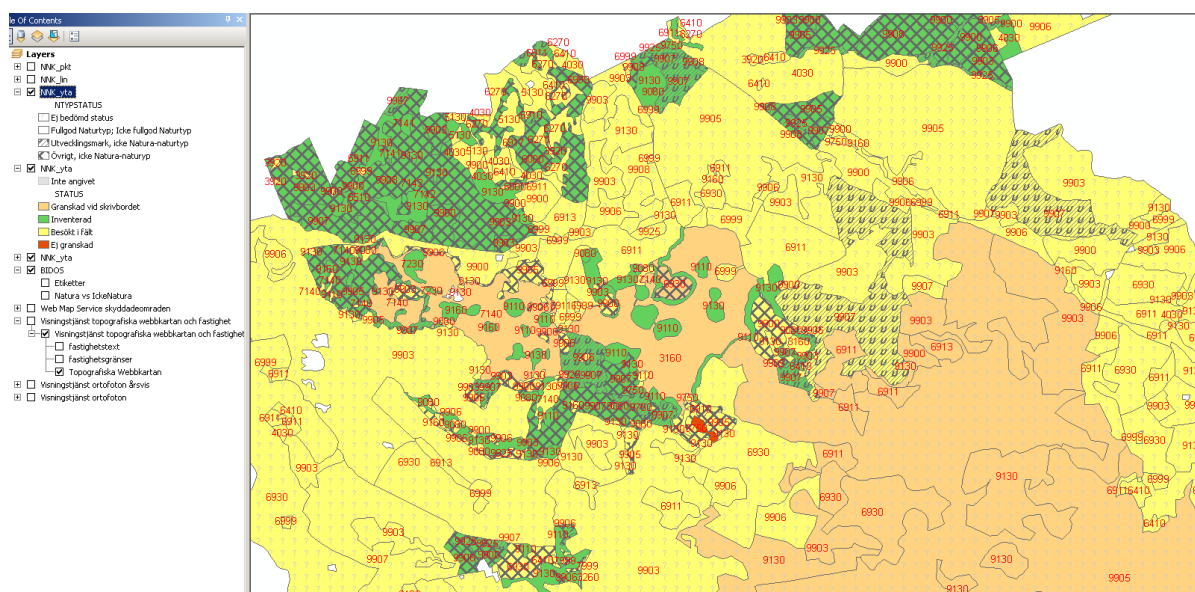

Figur 1. När data hämtas via Naturvårdsverkets nedladdningstjänst så följer det med legender som kan användas i ArcGIS.

De filer som levereras är:

- NNK Linjer, används för attributet naturtyp för linjeobjekt
- NNK Punkter, används för attributet naturtyp för punktobjekt
- NNK Yta, används för attributet naturtyp för ytor.
- NNK Karteringsstatus
- NNK Naturtypsstatus

För att snabbt få en överblick över karteringsstatus och naturtypsstatus finns två legender för NNK Yta; NNK Karteringsstatus och NNK Naturtypsstatus. Via dessa legender går det att snabbt få en överblick över karteringsstatusen och även naturtypsstatusen.

Figur 2. Legenderna karteringsstatus har en färgkod som beskriver karteringens genomförande medan legenden för naturtypsstatus innehåller symbolik för naturtypens status.

Ett annat sätt att snabbt få en överblick över naturtyper, karteringsstatus och naturtypsstatus är att använda etiketter (labels), se exempel i **Figur 3** från NNK-applikationen.

Figur 3. Genom att använda etiketter (labels) går det att bedöma ytornas karteringsstatus eller naturtypsstatus.

3 Tillgänglighet

3.1 Villkor för användning

Naturvårdsverkets data tillgängliggörs med sk CC0 licens och är därmed fria att använda, återanvända, distribuera och aggregera (ref 1.3d). Vid publicering av dessa data eller i det fall data distribueras vidare så ska det anges, om möjligt, ”Källa: Naturvårdsverket”.

3.2 Begränsning i användning

Som användare av dessa data är det viktigt att veta att alla data inte är kvalitetssäkrade och i vissa områden väldigt översiktligt karterade. För viktiga ärenden/prövningar behövs därför kontroller mot andra källor och även besök i fält. För tillståndsprövningar ska det tas hänsyn till arter och naturtyper som faktiskt förekommer i området oavsett om dessa är rapporterade till regeringen eller EU (se ref 1.3g). För att få hjälp och stöd med att tolka informationen och dess tillförlitlighet ska kontakt tas med aktuell länsstyrelse. Se avsnitt 2.7 och **Figur 2** för exempel på hur karteringens status kan bedömas.

3.3 Publika tjänster

Den information och de adresser som anges nedan är aktuella när detta dokument publiceras. Via Naturvårdsverkets metadatakatalog för Geodata, <https://metadatakatalogen.naturvardsverket.se>, finns aktuell information (metadata) om Naturvårdsverkets data och tjänster. Data som är tillgängligt via de publika tjänsterna uppdateras en gång/vecka och omfattar gällande skyddade områden och Natura 2000 områden (i vissa fall med lite mariginal). Det kan finnas skyddade områden som ännu inte har karterats och därför inte finns med i visningstjänsten.

Via följande adress finns en publik visningstjänst (WMS-tjänst):

<https://geodata.naturvardsverket.se/inspire/hb-nnk/wms>

Inget användarnamn eller lösenord krävs och tjänsten innehåller fyra lager:

NNK_Tolkning

NNK_Linje

NNK_Punkt

NNK_Yta

Data går att ladda ned i form av shape-filer, länsvis eller rikstäckande. Tjänsten nås via Naturvårdsverkets tjänst för nedladdning av Inspire-data https://geodata.naturvardsverket.se/atom/inspire/hb/SE_HabitatsBiotopes_serviceFeed.xml eller mer direkt via <https://geodata.naturvardsverket.se/nedladdning/inspire/hb/>.

Karteringen presenteras också i Kartverktyget Skyddad Natur

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

4 Kvalitetsbeskrivning

4.1 Aktualitet och ajourhållning

Nya områden karteras i ett grundutförande och läggs in i databasen. Efter det är det respektive länsstyrelse som ansvarar för att underhålla och uppdatera informationen. Uppdateringar sker löpande via VIC Naturs handläggargrupp NNK. Data som är tillgängligt via publika gränssnitt uppdateras från den centrala databasen en gång per vecka.

Data som är tillgängligt är den mest aktuella informationen. Naturvårdsverket sparar årliga uttag för att möjliggöra uppföljningar och förändringsanalyser. Dessa uttag görs vid årsskiftet och är tillgängliga som separata databaser via förfrågan till Naturvårdsverket.

Det finns attribut som beskriver när ett objekt senast uppdaterades och vem som gjorde uppdateringen. Det finns även möjlighet för användare att dokumentera orsak till förändringar. Dessa attribut är ”Skapat”, ”Attribut redigerat” och ”Geometri redigerad” där det syns det vilket datum som den senaste redigeringen gjordes, se avsnitt 2.5.1.

4.2 Karteringsnoggrannhet

Data har karterats i olika omgångar och med olika ambitionsnivå. Vissa ytor och områden är endast översiktligt karterade medan andra delar kan vara väldigt noggrant bedömda. Det går inte att ange någon generell karteringsnoggrannhet men attributet ”karteringsstatus” ger en bra vägledning kring hur noggrant ett enskilt geografiskt objekt har karterats.

Den som använder data behöver granska attributet ”karteringsstatus” (se avsnitt 2.5.1) för det område som ska användas och ta ställning till om data uppfyller de kvalitetskrav som behövs för den uppgift som ska utföras. För många ärenden/prövningar kommer det att vara aktuellt med kompletterande karteringar och vid behov även fältkontroller. Kontakta respektive länsstyrelse för mer information kring kvalitetsbedömning och tillförlitlighet.

4.3 Lägesnoggrannhet

Den absoluta lägesnoggrannheten är inte det viktigaste vid karteringen. Ofta har avgränsningar som finns i tillgängligt kartmaterial använts (framförallt från Lantmäteriets fastighetskarta) och i övrigt så har avgränsningar gjorts via flygbildstolkning (i stereo) eller via visuell tolkning mot ortofoto. I flera fall är övergången mellan olika naturtyper väldigt flytande så det är svårt att ange en exakt gräns även på plats i fält.

Bilaga: Tillgängliga koder för attributet ”naturtyp” i NNK-IT systemet

Denna tillhandahålls som en separat fil.